

Türkiye’de Uzun Ömürlü İşletmeler: Kim? Nerede? Ne Yapıyor?

Esra Dil[✦]

(Uluslararası Ticaret Bölümü, İşletme Fakültesi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye)

ARTICLE INFO

Yayın Bilgisi

Received/Başvuru
19/02/2016

Accepted/Kabul
08/03/2016

Anahtar Sözcükler:

Uzun ömürlü Türk
işletmeleri
Örgütsel uzun ömürlülük
İşletme tarihi

ÖZ

Bu çalışma uzun ömürlü Türk işletmelerinin listesini çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında, öncelikle akademik kaynaklardan elde edilen bilgiler ile bir listeleme yapılmıştır. Ardından, internet arama motorlarında farklı aşamalarda yapılan araştırmalar ile yeni veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda 1777-1928 arasında kurulmuş 289 işletmeye ulaşılmıştır. Bu işletmelerin birçoğunun gıda sektöründe faaliyet gösterdiği ve İstanbul ili merkezli olduğu görülmüştür. 1900’lü yıllardan sonra kurulan işletmelerin sayıca fazla olduğu bir listeye ulaşılmıştır. Yapılan bu araştırma sonucunda elde edilen listenin ilerleyen işletme tarihi çalışmaları için temel oluşturması hedeflenmektedir.

**Long Lasting Businesses in Turkey: Who are they? Where are they?
Which industries are they in?**

ABSTRACT

This study aims to list the long-lasting businesses in Turkey. In the scope of the research, primarily, a draft list was prepared, based on information obtained from academic sources. Following this phase, new data were gathered from internet search engines throughout various stages. In the final phase of the research, 289 long-lasting businesses founded in between 1777-1928 were revealed. Many of these businesses were found to be operating in the food industry and were located in the province of Istanbul. A significant increase in the number of businesses after the 1900s was also observed. This study aims to provide a reference source for further business history research with the list of the revealed long-lasting businesses presented in this paper.

1. Giriş

"Varlığını sürdürmek" genel olarak işletmelerin en temel amaçlarından biri olsa da örgütsel uzun ömürlülüğün hem Türkiye'de hem de dünyada az rastlanılan bir olgu olduğu görülmektedir (De Geus, 1999; ATO, 2005, Capital Online Ocak Sayısı, 2010). Capital Dergisi'nin dünya Bankası verilerinden hareketle hazırlanmış olduğu habere göre, Türk işletmelerinin %80'i kuruldukları ilk beş yıl içerisinde kapanmaktadır. Zaman aralığı ilk on yıla doğru genişletildiğinde, kapanma oranlarının %96'ya ulaştığı görülmektedir (Capital Online Ocak Sayısı, 2010).

İstisna özelliği taşıyan uzun ömürlü işletmelere odaklanan literatür henüz oldukça genç ve yüzeyseldir. Türkiye özelinde uzun yaşayan işletmelerin hangi işletmeler olduğuna dair kapsamlı bir araştırmanın daha önce gerçekleştirilmemiş olması, araştırmacının literatürdeki bu boşluğu doldurma amacıyla yola çıkmasının temelini oluşturmuştur. Bu çalışmanın amacı Türkiye'de faaliyette bulunan uzun ömürlü işletmelerin listesini çıkarmaktır. Araştırmanın önemi, daha önce konuyla ilgili detaylı bir çalışmanın yapılmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu çalışma ile Türkiye özelinde işletme tarihi alanında çalışacak ve tekil işletme tarihine yönelecek diğer araştırmacılar için bir başlangıç noktası sağlanmış olacaktır.

İkinci olarak, performans kavramı çerçevesinde ana akım yazın büyük ölçekli işletmeler hakkında önemli bilgiler üretmekte, böylece işletme tarihi yazını için yeni araştırma soruları doğmaktadır. Oysa Türkiye'de uzun yaşayan işletmelerin genel karakteristiğine bakıldığında pek çoğunun küçük ölçekli işletmeler olduğu görülecektir. Bu durumda, hem ülkemizde hem de dünyada yaygın olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin tarihi üzerine yapılan araştırmaların kendisi de istisnai niteliğiyle öne çıkmaktadır. Böylelikle araştırmanın yazına katkısı açısından ikinci kritik özellik ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan, Kipping ve Üsdiken'in (2014) belirttiği üzere, yönetim ve organizasyon araştırmalarında işletme tarihi yazını geçen dönemlere kıyasla bir gelişme seyri içindedir. Amatori ve Jones (2007) alanı kapsayan çalışmaları, bireysel işletme tarihinden işletme sistemlerinin tarihine kadar genişleyen bir ölçekte tanımlamıştır. Bu bakış açısı, alan yazınının çoğulcu bir yaklaşımla ilerlemesine fırsat sunmaktadır.¹ Bu bağlamda, Türkiye'de faaliyet gösteren uzun ömürlü işletmeleri konu edinen bu araştırmanın mevcut çoğulcu

yaklaşımı destekleyen bir katkısının da olması umulmaktadır.

Açıklanan kapsamda, çalışmamızda öncelikle örgütsel uzun ömürlülük kavramına ilişkin bir literatür incelemesine yer verilecektir. Ardından araştırma süreci ve kısıtları hakkında detaylı bilgi sunulacaktır. Uzun ömürlü işletmelerin açıklama notları ile birlikte tablo halinde listelenecektir. Bu veriler ışığında, işletmelerin zamana, kuruluş yerine ve sektöre göre dağılımları hakkında bir değerlendirme yapılacaktır.

2. Örgütsel Uzun Ömürlülüğe İlişkin Literatür

Örgütsel analiz için merkezi öneme sahip olan amaçlar (Clegg ve Dunkerley, 2013) farklı şekillerde ifade edilseler de en yaygın kabul edilenler; varlığını sürdürme, karlılık, büyüme ve refah yaratmadır (Barnard, 1938; Rice, 1963; Katz ve Kahn, 1966; Adizes, 1989; Suárez ve Utterback, 1995; De Geus, 1999). Alan yazını, örgütlerin amaçlarına ulaşmasını 'performans' kavramı bağlamında değerlendirmektedir.² Oysa Meyer ve Zucker'ın (1989) belirttiği üzere, yüksek performans işletmenin varlığını devam ettirmesinde yeterli şart değildir. İşletme varlığını sürdürdüğü müddetçe, diğer amaçlara ulaşması mümkün olacaktır. İşletmelerin yaşam sürelerine ilişkin araştırmalar (De Geus, 1999; ATO, 2005, Capital Online Ocak Sayısı, 2010), Meyer ve Zucker'ı destekleyecek şekilde örgütsel uzun ömürlülüğün istisnai bir durum olduğunu ortaya koymaktadır.

Örgütsel uzun ömürlülüğün, hem Türkçe (örn: uzun yaşamış/ömürlü işletme, örgütsel uzun ömürlülük, kıdemli işletme, köklü işletme, yaşayan işletme, yaşlı işletme, işletmenin devamlılığı, işletmenin sürdürülebilirliği, işletmenin ayakta/hayatta kalması, örgütsel süreklilik, varlığını koruma) hem de uluslararası (örn: *hyperlongevity*, *immortality*, *built-to-last*, *survival of firms*, *organizational longevity*, *venture survival*, *firms' survival*, *survival of...*, *firm survival*, *survivability*, *sustainability*, *long-term viability*, *durability*, *long lasting company*) yazında pek çok farklı şekilde ifade edildiği görülmüştür.

Kavramın ne olduğu ile ilgilenen yazarların yaklaşımından, bu kavramsal çeşitliliğin arkasında cevabı henüz verilmemiş bazı soruların olduğu çıkarılabilir. Suárez ve Utterback (1995), neden bazı işletmelerin diğerlerine kıyasla daha uzun yaşadığı sorusunun, örgütsel uzun ömürlülük olgusuna ilişkin temel mesele olduğunu vurgular. Zira bu soruya yanıt verildiğinde uzun ömürlülüğü nedenleri açığa çıkarılacaktır. Benzer şekilde, Krell (2000: 8), örgütsel

² Bu çoğulcu yaklaşıma farklı örnekler için bakınız: Erçek ve Günçavdı, 2015; Bucheli ve Wadhvani, 2013; Brunninge, 2009; Hansen, 2010; Özen Aytemur, 2010; Yazıcı, 2014.

³ Örnek çalışmalar için bakınız: Caloghirou vd., 2004; Hawanini vd., 2003; Harris ve Ruefli, 2000; Henderson ve Mitchell, 1997; Markides ve Williamson, 1994; Montgomery ve Wernerfelt, 1988; Prescott, 1986; Hitt vd., 1982; Beard ve Dess, 1981; Scherer, 1980; Snow ve Hrebiniak, 1980; Porter, 1979; 1980.

uzun ömürlülükten bahsedildiğinde, iki farklı imada bulunduğumuzu belirtir: i- işletmenin yaşayan bir varlık olduğu metaforunu kullanarak varlık kavramını genişletmiş oluruz, ii- neyin uzun/ ya da beklenenden uzun yaşamayı sağladığıyla ilgileniriz.

Uzun yaşamayı sağlayan mekanizmayı açığa çıkarma isteği, Akin'in (2000) görüşlerinde de kendini gösterir. O'na göre Batı bilim geleneği şu soruları sorarak bilgi ve teori üretmektedir: Neden bazı örgütler diğerlerinden daha uzun yaşar? Uzun ömürlü olanlar bunu nasıl başarır? Başarılı olamayanlar ne yap(a)maz? Bu soruların arkasında, her ne olursa olsun süren şeylerin önemli ve saygıdeğer olduğu varsayımı yatmaktadır. Bu ifadeler, Hannan ve Freeman'ın (1977; 1984) örgütlerinin yaşları ile birlikte gelen meşruiyetlerine ilişkin argümanları ile benzerlik göstermektedir.

Akin'in (2000) dikkat çektiği nokta, uzun ömürlü olan şeyin gerçekte ne olduğu sorusundan çok, hikayesinin nasıl anlatıldığı sorusudur. Çünkü nesnel bir sosyal inşa olmadıkları halde, süreklilik bir sosyal inşadır. Tam da bu nedenle varlığını sürdürme konusu psikolojiden dine, bilimden kurguya kadar pek çok alanı ilgilendirmektedir.

Örgütler açısından sorulması gereken bazı sorular vardır: Uzun ömürlülüğü araştırmak istediğimizde örgütün kendiliği ya da çekirdek kimliği ne olacaktır? Devam eden ya da ölen nedir? 'Canlı' nesne olmayan örgütler için bunlar cevaplaması zor olan sorulardır. Ancak onlara canlı özelliklerini kazandıran da dildir. Çünkü olaylara/olgulara anlam kazandırmak için nesneleştirilmiş metaforlar kullanılır, onları canlandırmak için hikayeler uydurulur (Akin, 2000). Bu temelde, Kendall ve Kendall'ın (1993) da belirttiği gibi, örgütü tanımlamada en sık kullanılan metaforlardan birinin organizma olması tesadüf değildir. O halde örgütsel uzun ömürlülük nasıl tanımlanmalıdır?

Akin'e (2000) göre bir örgütün varlık süresi bu tanımlama için yeterlidir. Zira örgütün yaşam süresi yasal olarak sonlanmasına kadar geçen zamanı ifade eder ve örgütsel yapılanma, gelişme ve örgütün kapanması gibi belirgin aşamaları içerir. Ancak, birleşme ve devralma yoluyla örgütsel yapının ömür seyirinin nasıl ele alınacağı konusunda bir mutabakat yoktur. Aynı durum örgütün ne zaman başladığı hakkında da bir belirsizlik yaratır. Akin'e (2000) göre birleşmeler, isim değişiklikleri, endüstri değişiklikleri, yeni sahiplik, başlangıç tarihinin belirlenmesinde karmaşaya neden olmaktadır.

Montuori (2000), dayanıklılık ve devamlılığa vurgu yapan farklı bir tanımlama yapmıştır. Örgütler ölümsüz kabul edilebilen yapılardır ve çevresel şartlardaki dönüşüme rağmen hayatta kalabilirler. Bu nedenle devamlılık ve dayanıklılık kavramları tanımlanın merkezinde olmalıdır. Kavramın alan yazındaki

kullanımı dikkate alındığında, bu tanımlamanın hakim görüşü yansıttığı söylenebilir.

Mayfield ve diğerleri (2007), tanımlamayı bir karşıtlık üzerinden kurgulamayı tercih ederek, örgütsel ölüm kavramını kullanmıştır. Örgütün ölümüne kadar geçen süre varlık gösterilen zamanı kendiliğinden tanımlar. Benzer şekilde, Porsander (2000) bir projeyi/iş tamamlamak üzere kurulan ve bu iş tamamlandığında yok olan örgütler üzerinden konuya yaklaşmaktadır. Burada dayanıklılık veya devamlılık kavramlarının aksine, gelip geçici olma vurgusu önem kazanır. Ancak Porsander'a (2000) göre örgütün kendisi yaşamasa bile, bu 'rüyanın' insanların zihninde ölmemesi asıl amaçtır. Bu açıklama sürekliliğin sosyal inşa olduğu görüşünü destekler.

Konz ve Katz (1996; 2000) ise, tanımlamayı bir koşul vermek suretiyle yaparlar. Çok uzun ömürlü (*hyperlongevity*) olarak tanımladıkları yapılar 250 yıl ve üzeri yaşayan örgütlerdir. Ancak basit bir araştırma ile (https://tr.wikipedia.org/wiki/En_eski_%C5%9Firketler_listesi) dahi, bu tip örgütlerin dünya genelinde sayısının oldukça az olduğu görülecektir. Bu tanımlamanın önemli katkısı, bir işletmenin uzun ömürlü olarak değerlendirilmesi için kaç yıldır faaliyet gösteriyor olması gerektiğini sorgulamaya açmasıdır.

Nystrom ve Starbuck (1981'den akt., Porsander, 2000) örgütlerin yaş ortalamasının 25 yıl olduğunu öne sürmüştür. Rooif (1996'dan akt., De Geus, 1999) büyüklük ayrımı olmaksızın Japonya ve Avrupa'daki işletmelerin ortalama ömürlerinin 12,5 yıl olduğunu ortaya çıkarmıştır. Benzer sonuçlar, ATO'nun (2005) raporunda kendini göstermektedir. 1923-2005 yılları arasında odaya kayıtlı olan üyelerin ortalama ömürleri 12 yıldır. Capital Dergisi'nin Dünya Bankası verilerinden derlediği habere göre, Türk işletmelerinin ortalama yaşam süresi 34 yıldır. Ancak bu örgütlerin yaşam sürelerinde dünya genelinde bir gerileme söz konusudur (Capital Online Ocak Sayısı, 2010). Öte yandan, dünya genelinde yaygın olan işletme formunun aile işletmeleri olduğu dikkate alındığında, tanımı gereği iki kuşak boyunca faaliyet gösterme koşulunun işletmenin yaşam süresini ilgilendiren bir husus olduğu görülecektir.

Bu bilgilerden hareketle, sektör veya ülke ortalamasının üstüne çıkabilen ve aile işletmesi ise iki kuşak yaşamayı başarmış işletmelerin uzun ömürlü olduğu kabul edilebilir. Bu kabul, uzun yaşamış işletmelerin 30 yaşından büyük olması gerektiğine dair bir imayı da barındırmaktadır.

Bu çalışmada, Mayfield ve diğerlerinin (2007) görüşüne yakın bir örgütsel uzun ömürlülük tanımı benimsenmiştir. İsim, yer, sektör, sahiplik değişikliği, devir, satın alma, birleşme yapmış olsa dahi bir işletmenin faaliyetlerine ara vermeden devam ettirmesi esas alınmıştır.

3. Araştırma Süreci

Sürecin detaylarına geçmeden önce araştırma prosedüründen bahsetmek tasarımın daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Öncelikli olarak belirlenmesi gereken hangi örgüt formunun araştırmaya konu edildiğidir. Bu araştırmanın odağında uzun ömürlü olan tüm örgüt formları yer almamaktadır. İşletmelerin özel girişim ile kurulmuş olması kriteri gözetilmiştir. Diğer bir ifade ile devlet desteği ile kurulmuş olup, özelleştirme uygulamaları sonucu özel sektöre devredilen veya kamu kurumu olarak faaliyet gösteren örgütler ile kar amacı gütmeyen kuruluşlar bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Araştırmacı, önceki çalışmasında (Dil, 2013) uzun ömürlü işletmelere dair bir envanterin olmadığını tespit etmiş ve her ilin kendi listesinin olabileceği varsayımı ile İstanbul, Ankara ve Sakarya illerinden Sanayi ve/veya Ticaret Odası temsilcileri ile telefon görüşmesi yapmıştır. Oda temsilcileri, kuruluş yılını esas alan bir listenin olmadığı bilgisini vermiştir. Mevcut araştırma için sanayi ve/veya ticaret odalarının kayıtlarını arşivden taramak gerekliliği açığa çıkmıştır. Fakat araştırmanın finansal kısıtları açısından, Türkiye genelinde böylesi bir taramayı yapmak mümkün olmadığı gibi, en eski işletmelere bahsi geçen arşiv kayıtlarından ulaşılmak da imkansızdır. Zira yapılan telefon görüşmelerinde sanayi ve ticaret odalarının, kuruluşu Osmanlı Devleti'ne dayanan işletmelerin kayıtlarını tutmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Öte yandan, kuruluş tarihi Osmanlı Devleti'ne dayanan uzun ömürlü işletmelerin hukuki yapıları da farklılık arz etmektedir. Uygulamada bu işletmeler varlıklarını devam ettirseler dahi, hukuki olarak varlıkları son bulup başka tüzel kişilikler kazanmış olabilir.³ Benzeri durum, aile işletmesi olan şahıs şirketlerinin kurucularının vefatı ile mirasçıların işletmeyi devralması durumu için de geçerlidir. Bu bakımdan Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet'e geçişle birlikte farklılaşan hukuki sistem gözetilerek, uzun ömürlü işletmeler incelenirken hukuki durumları dışarıda tutulmuş ve işletmenin faaliyet sürekliliği esas alınmıştır.

Yapılan bu araştırmanın olası alternatiflerinden biri de arşiv kayıtları üzerinden bir araştırma süreci yürütmektir. Ancak bu tip bir araştırmanın gerektirdiği

zaman ve finansal kaynak ancak bir proje⁴ kapsamında ele alınacak büyüklükte olup, başka bir araştırmanın konusudur.

Bu arka plan bilgisi araştırma sürecini şu şekilde yönlendirmiştir: Araştırma sürecinin ilk aşamasında, uzun ömürlü işletmeler ile ilgili ne tür veriler olduğu taranmıştır. Yazın taranırken; asırlık, köklü, kıdemli, uzun ömürlü, yaşlı, eski, işletme, kurum, firma, kuruluş, şirket anahtar kelimelerinin farklı kombinasyonları ile hem akademik metinlerde hem de arama motorunda tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda aile işletmeleri ile ilgili çalışmalara, gazete ve dergilerde çıkan haberlere ulaşılmıştır. Aile işletmeleri araştırmaları kapsamında bir şehri veya sektörü odağına alarak, bu şehirde/sektörde faaliyet gösteren uzun ömürlü işletmeleri inceleyen çalışmalara (Kaplan, 2010; Baraz, 2010; Bakoğlu, 2004) ulaşılmıştır. Ancak ilgili yazının geneli incelendiğinde, örgütsel uzun ömürlülük kavramının 'köklü' veya 'kıdemli' işletme tabirleri (örn: Ülgen Aydınlık ve Yaşlıoğlu, 2012; Baraz, 2012; Göker ve Üçok, 2006) ele alındığı görülmüştür. Basında çıkan haberler⁵ de listeleme için kullanılan önemli kaynaklardır. Son yıllarda, uzun ömürlü işletmelere dair haber sayılarında bir artış olduğu bu aşamada tespit edilmiştir. Ayrıca 2012 yılından bu yana araştırmacının sahadan topladığı işletme tanıtım broşürleri, Yüzyıllık Markalar Derneği'nin resmi internet sitesi ve derneğin Yüzyıllık Hikayeler başlığı ile yayınladığı eser bu aşamada incelenen ilk kaynaklar olmuştur.

Yüzyıllık Markalar Derneği'nin üye sayısı 25 olmakla birlikte, bunlardan 4 tanesinin henüz yüz yaşına ulaşmadığı görülmüştür. Yüzyıllık Hikayeler (Yazıcı, 2015) adlı eserde, derneğe bağlı üyeler dışında iki örgütün⁶ kurumsal tarihine daha yer verilmiştir.

Gazete ve dergi haberlerinden taranan metinlerde dernek üyesi olmayan, fakat asırlık işletmeler olarak habere konu olmuş farklı işletmeler tespit edilmiştir. Bu kaynaklardan elde edilen veriler toplamında 35 işletme listelemek mümkün olmuştur. Aile işletmeleri alanındaki çalışmalardan ve araştırmacının elindeki broşürlerden elde edilen veri ile bu sayı 37 işletmeye yükselmiştir.

Araştırmaya kaynaklık eden, önemli bir referans da AGMER'in yayınlarıdır. İstanbul Kültür Üniversitesi

³ Araştırmacının önceki çalışmasında (Dil, 2013) bu durumu destekleyen bulgulara ulaşılmıştır. Mülakat yapılan işletme yöneticileri kayıt sistemlerinin rejim değişikliğinden sonra farklılaştığını, hatta Cumhuriyet'in ilanından sonraki dönemde dahi işletmelerinin tüzel kişiliklerinde değişiklik yapıldığını belirtmiştir. İşletmelerin limited şirket veya anonim şirket olarak hüviyet kazanmasının 1990'lı yılları bulduğu belirtilmiştir (05.01.2013-30.01.2013 tarihleri arasında 9 işletme yöneticisi ile yapılan mülakattan alınmıştır).

⁴ Araştırmacı bahsi geçen araştırma için Ocak 2016 itibarıyla TÜBİTAK 1001 Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Markalaşma ve Marka Tescilinin Analizi (1871-1931) başlıklı araştırma projesinde araştırmacı olarak görev almaktadır.

⁵ Örneğin, Platin Dergisi, 2009; Hürriyet Gazetesi İK 'Küçük Hanedanlar'; Hürriyet Gazetesi Turuncu, 'Asırlara Meydan Okuyorlar'; Zaman Gazetesi, 'Türkiye'de Yüz Yıllık 20 Şirket Var'; Hürriyet Gazetesi, 'Türkiye'nin 'İNCI'leri'; Hürriyet Gazetesi İK, 'Uzun Ömürlü Aile Şirketlerinin Sırrı' başlıklı kupürler ve internet tabanlı haber siteleri

⁶ Bahsi geçen kurumsal tarih örneklerinden biri İTO'ya ait olduğundan burada 'işletme' kavramı yerine 'örgüt' tercih edilmiştir.

AGMER tarafından düzenlenen Aile İşletmeleri Kongresi (AİK), uzun ömürlü işletmeler ile yakından ilgilenen bir platformdur. AGMER, kıdemli işletmeler ismiyle kendi ulaştığı işletme listesini kongre kitaplarına ek olarak sunmaktadır. 5. AİK Kongre Kitabında yer alan son listede, Cumhuriyet'in ilanına kadar olan süreçte kurulmuş işletme sayısı 69'dur. Bu listede işletmenin ismi, kurulduğu tarih (AİK, 2012: 471) yer almaktadır. Tüm veriler birlikte değerlendirildiğinde listelenen işletme sayısı 72'ye yükselmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında, mevcut listeyi genişletmek amacıyla tarama iller bazında yeniden yapılmıştır. Yukarıda belirtilen anahtar kelimeler ve 81 ilin her biri tek tek arama motorunda taranmış ve tarama sonuç sayfalarının tümü ve görseller incelenmiştir. Bu inceleme sırasında yalnızca 3 yeni işletmeye ulaşılabilmektedir.

Araştırmanın üçüncü aşamasında, anahtar kelime 'kuruluş ve yıl' kelimelerinin birleşimi ile yapılmış ve tarama yılı olarak, 1800'den başlanmıştır. AGMER'in listesi de dikkate alınarak, taramanın Cumhuriyet'in ilanı olan 1923'te sonlandırılması düşünülmüştür. Ancak 1928'de gerçekleşen harf inkılabı dikkate alındığında, sonraki çalışmalarda sadece Latin alfabesi ile yazılmış belgeler üzerinden araştırma yapacak olan araştırmacılara da veri sunabilmesi bakımından tarama bu beş yılı kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Tarama sayfalarının tamamı ve görseller taranmıştır. Diğer bir ifade ile 128 yıl için tek tek arama yapılmıştır. Her bir arama için tarama sonuçları 3-16 sayfa arasında değişkenlik göstermiştir. Öte yandan, araştırma süreci boyunca herhangi bir verinin yönlendirdiği, ancak 1928'den sonra kurulmuş işletmelere de ulaşılmıştır. Örneğin, herhangi bir haber metninde kuruluşu 1928'den önce ve sonra olan iki işletmeden aynı anda bahsedilmektedir. Bu durumda araştırmacı taradığı yıllar dışında kalan bu işletmeleri de listeye eklemeyi sürdürmüştür. Ancak, verinin yönlendirmesiyle ulaşılan ve 1928'den sonra kurulan bu işletmeler tabloya eklenmiş olmakla birlikte yapılan analizlerde dışarıda bırakılmıştır.

Gezi blogları, gurme blogları, şehir rehberleri, alışveriş siteleri, sosyal medya paylaşımları, yer bildirimini yapan uygulamalar ve yerel medya haberleri üzerinden tespit edilen yazılı veya görsel verilerin izi sürülerek işletmelerin resmi internet sitelerine veya sosyal paylaşım sitelerine ulaşılmıştır. Bu kanalla ulaşılamayan iki işletmeye telefon edilerek kuruluş tarihileri hakkında bilgi alınmıştır.

Bu aşamada 22'si spor kulübü ve 3'ü banka olmak üzere toplam 253 örgüt listelenmiştir. Diğer bir ifade ile son aşamada yapılan tarama ile 178 örgüte daha ulaşılmıştır. Özel tarama yapılmadığı halde verinin yönlendirdiği ve 1928 sonrası kurulan işletmeler de

eklendiğinde toplam 316 uzun ömürlü işletme listelenmiştir.

1800'lü yıllar boyunca yerli veya yabancı, belediyeler, cemiyetler, okullar, üniversiteler, hastaneler, spor kulüpleri, dernekler, vakıflar, odalar ile ilgili verilere rastlanmıştır.⁷

1900'lü yıllarla birlikte tarama sonuçlarında fark edilir bir artış söz konusu olmuştur. Tarama yapılmadığı halde listeye eklenecek 63 işletmeye ulaşılması bunun bir göstergesidir. Listenin son hali verildiğinde, süreçle ilgili açıklama gerektiği düşünülen noktalara notlar eklenmiştir. Bu notların bir kısmı, kuruluş tarihleri hakkında farklı verilere ulaşılmış işletmeleri göstermesi bakımından da önem taşımaktadır.

Günümüzde spor kulüpleri anonim şirket kimliği kazandığından, uzun ömürlü işletmeler listesine bu kulüplerin yer alması gerektiği düşünülebilir. Ancak bu çalışmada kurulduğu günden itibaren kar amacı taşıyan örgütlere odaklanıldığından, bu niteliği taşımayan spor kulüplerinin liste dışında bırakılması uygun görülmüştür. Taramada tespit edilen bankalar Ziraat Bankası (1863), Türkiye İş Bankası (1924) ve TEB (1927)'dir. Sahipliğinin devlete ait olması veya sonradan özelleştirilmiş olması kriterleri bakımından da yine bu örgütler liste dışında bırakılmıştır.

1584 yılında inşa edilen Çemberlitaş Hamamı restore edilmesinin ardından yeniden hizmete açıldığı için, 1623 yılında İstanbul'da kurulmuş olan Avedis Zildjian faaliyetine Amerika Birleşik Devletleri'nde devam ettiğinden listeye sadece bilgi amaçlı konmuştur.

Uzun ömürlü işletme listesi ekte yer alan Tablo 1'de verilmiştir.

4. Araştırma Bulguları

Araştırma sonucuna göre listelenen uzun ömürlü işletmelerin yıllara göre dağılımına bakıldığında, 73 tanesinin 1800'lü yıllarda faaliyete başladığı görülmektedir. Fakat 1850 sonrası kurulanların sayısı 68'dir. Bir başka deyişle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kurulup günümüze ulaşmayı başaran işletmeler sayıca daha fazladır. Yüzyılın son çeyreğinde kurulup ayakta kalmayı başarmış işletmeler, bu yüzyıl içinde kurulanların %71,2'sini oluşturmaktadır.

Aynı yüzyıl içinde devlete ait kurumların, üniversitelerin, okulların da tarama sırasında öne çıkması Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde batılılaşma hamlelerinin etkisini göstermesi bakımından önemlidir. Zira, mevcut sistem içerisinde yer alan eski

⁷ Bu araştırmanın kapsamında incelenmeyen bu gibi örgütlere örnek olarak İstanbul Tıp Fakültesi, Jandarma Teşkilatı, PTT, Kuleli Askeri Lisesi, Şehir Hatları, Tekel, Kızılay, TCDD, İTO, TÜLOMSAŞ verilebilir. Bu örgütlerin tamamı 1827-94 aralığında kurulmuştur.

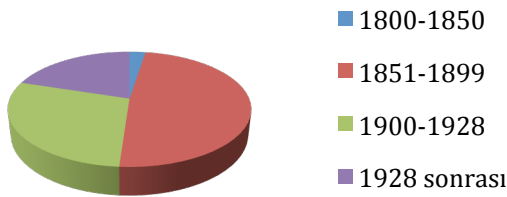
kurumlar bir dönüşüme uğramış ve batılı muadillerinin kuruluşu bu dönemde hız kazanmıştır.

Çalışmada ulaşılan 289 işletmede içerisinde 1900-1928 aralığında kurulan işletmeler sayısı 152'dir. Bu dönemde kurulup uzun ömürlü olmayı başaran işletme sayısının, 1800-1899 yıllarında kurulanlara göre yaklaşık iki kat daha fazla olduğu görülmektedir. Osmanlı Devleti'nin çöküşü, Cumhuriyet'in ilanı gibi her alanda çok önemli sonuçlar doğuracak gelişmeler yaşanmış olmasına karşın, bu dönemde ayakta kalan girişimlerin sayısında önemli bir artış görülmektedir.

20. yüzyılın başından, Cumhuriyet'in ilanına kadar geçen sürede açılan işletme sayısı 90'dır. Özel bir tarama yapılmamış olmasına rağmen verilerin yönlendirmesi sonucu ulaşılan ve kuruluşu 1928 sonrası olan işletmeler de listeye eklenmiştir. Özel tarama yapılmadığı halde listelenen bu işletmelerin sayısı 63'tür. Bu durum günümüze yaklaştıkça ayakta kalan işletme sayısının daha fazla olabileceğine dair bir beklenti oluşturmaktadır. Ancak örgütsel uzun ömürlülüğün istisnai bir durum olduğu tespiti akılda tutulduğunda, bu konunun yeni araştırmalarla derinleştirilmesi gerekliliği açığa çıkmaktadır. Yıllar bazında dağılım Şekil 1'deki gibidir.

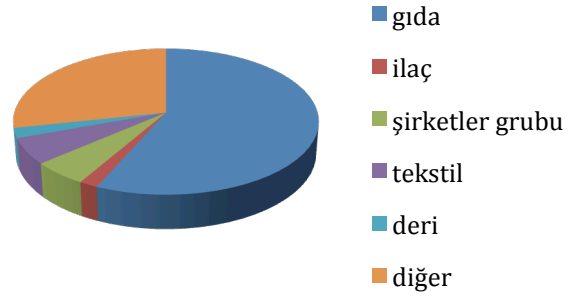
Tüm taramadan elde edilen örgüt listesi, 1928 sonrası kurulan işletmeleri, spor kulüplerini ve bankaları içerdiğinden, bu örgütler dışarıda bırakıldığında analize konu edilecek 226 işletmeye ulaşılmıştır. Yapılan analiz sonucu bu işletmelerin sektör dağılımı incelendiğinde, gıda üretimi ve/veya sunumu ile ilgili alanda yapılan girişimlerin başı çektiği görülmektedir. Analize dahil edilen tüm işletmelerin %56,6'sı gıda üretim yapmaktadır.

Şekil 1: Yıllara Göre Dağılım

Tekstil ile ilgili girişimler %5,75'lik, bir sektörde kalmayıp zaman içerisinde çeşitlenme yaparak büyüyen ve işletme grubu oluşturanlar ise %5,3'lük paya sahiptir. İlaç üretimi yapan işletmeler ise %1,76 oranındadır. Diğer sektörler dağılımından bahsedilemeyecek düzeyde küçük yüzde oranlarına sahiptir. Uzun ömürlü işletmelerin sektörel dağılımı Şekil 2'deki gibidir.

Şekil 2: Sektöre Göre Dağılım

Mutfak kültürünün yerel kültürün önemli bir parçası olması, sektörün giriş maliyetlerinin düşük olması gibi etmenlerin gıda sektörde kurulan işletmelerin sayıca fazla olmasını sağladığı düşünülebilir. Ancak araştırmacı başka üç önemli etki üzerinde durmaktadır.

Bunlardan ilki, işletmelerin kurulduğu dönemlerde ülkenin bir tarım toplumu olmasıdır. Henüz sanayi kurulmamış olduğundan, girişimciler hammaddeye ulaşımın kolay olduğu ve kendi ustalık bilgileri ile girebilecekleri sektörlerden biri olan gıda üretimine yönelmiş olabilir.

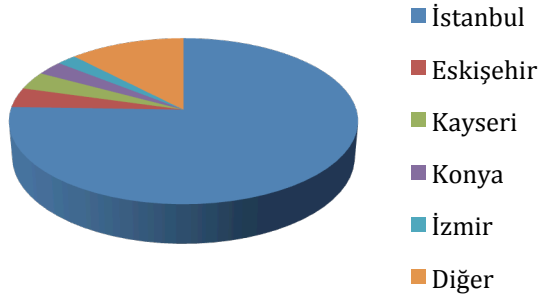
İkinci olarak, göçmenlerin ilk girişimlerini gıda sektörüne yapmalarıdır. Zira işletmelerin resmi internet sitelerinde yer alan tarihçeler gıda sektöründe faaliyet gösteren çoğu işletmenin girişimcisinin göçmen olarak geldiği bilgisini vermektedir. İlgili tarihlerde Osmanlı'nın toprak kaybı göç dalgasına neden olduğundan, göçmenler yeni yerleştikleri şehirlerde geldikleri toprakların mutfak kültürünü de beraberinde getirmiş ve bunu bir girişim fırsatına dönüştürmüştür. Son olarak, gıda sektörünün doğası gereği işletmelerin devamlılığını takip etmek görece daha kolaydır. Zira sektörel bir çeşitlenme veya değişiklik söz konusu olmadığı müddetçe bu işletmelerin izini sürmek araştırmacılar için kolaydır. Ancak aynı durum diğer sektörler için geçerli olmayabilir.⁸

Uzun ömürlü işletmelerin dağılımı iller bazında incelendiğinde ise İstanbul menşeli işletmelerin %94,6

⁸ Araştırmacının bir başka araştırma için 2012 yılında Sakarya'da faaliyette bulunan bir işletmenin yöneticisi ile yaptığı mülakat verisi, bu bulguyu desteklemesi bakımından önemli görülmüştür. Bu yöneticiye göre, gıda üretimi ustalık bilgisi gerektirdiğinden kuşaklar arası geçişte bu bilginin aktarımı ile işletme devamlılığı sağlanabilir. Oysa diğer meslek grupları için aynı durum söz konusu olmayabilir. Yönetici kendi işletmesinden örnek vererek konuyu açıklamıştır. Dedesi döneminde nal üretimi ile faaliyete başlayan işletme, babası döneminde at arabalarının azalması sonucu talebin daralması nedeniyle, nal üretiminin yanı sıra demir ve saç ticareti ile faaliyetine devam etmiştir. Zamanla nal üretimi tamamen ortadan kalkmıştır. Yönetici kendi döneminde, demir ve saç ticaretine, inşaat malzemeleri alım satımını eklenmiştir. Yöneticiye göre, gerçeklikte işletme aynı işletmedir. Mekansal olarak da bir farklılık söz değildir.

oranında olduğu tespit edilmiştir. Listelenen işletmelerden 216'si İstanbul, 11'i Eskişehir, 10'u Kayseri, 8'i Konya, 6'sı İzmir kökenlidir. Liste oluşturulurken işletmelerin kuruluş yeri esas alınmış, fakat kuruluş yeri belirtmeyen işletmeler için merkez ofislerinin bulunduğu şehir dikkate alınmıştır. Dağılım Şekil 3'teki gibidir.

Şekil 3: İllere Göre Dağılım

İstanbul ilinin tüm illere kıyasla öne çıkmasının tarihten bu yana bir cazibe merkezi olmasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Zira İstanbul karşılaştırılan diğer illere kıyasla, yüzyıllardır en yoğun nüfusa sahip il olarak uygun bir pazaryeridir. Diğer bir ifade ile hem ticaretin hem de sanayinin başkenti olagelmış bir ildir.

Yapılan tarama sırasında, uzun ömürlü işletmelere dair haber sayılarında da bir artış olduğu tespit edilmiştir. Konunun medyada son üç yıldır popülerlik kazandığı söylenebilir. 2012 yılının sonunda Yüzyıllık Markalar Derneği'nin faaliyete geçmesinin bu konu hakkında farkındalık yarattığı düşünülmektedir.

Tarama sırasında işletmelerin kuruluş tarihlerine ilişkin çelişkili ifadelerle rastlanmıştır. Haberlerde verilen kuruluş tarihleri ile yöneticilerin röportajları ve resmi internet sitelerinde kullanılan tarihler birbiri ile çelişmektedir. Bunun nedeninin ise işletmenin ilk kuruluş yıllarına ait resmi kayıtların işletme arşivinde olmamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

5. Sonuç

Türkiye'de faaliyet gösteren uzun ömürlü işletmelerin hangileri olduğunu tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmanın sonucunda, 286 işletmenin yer aldığı bir listeye ulaşılmıştır. Listenin ilk sırasında, kurulduğu yıl olan 1777'den beri faaliyetine ara vermeden devam eden Ali Muhiddin Hacı Bekir işletmesi yer almaktadır.

İşletmelerin kuruluş tarihleri ile ilgili farklı beyanlar tarama sonucunda bulgulanmış olmakla birlikte, işletmelerin resmi internet sayfalarında belirtilen yıl esas alınarak bu çelişki giderilmeye çalışılmıştır.

1900'lü yıllarla birlikte ayakta kalmayı başarmış işletmelerin sayısında ciddi bir artış gözlemlenmiştir. İşletmelerin %94'lük kısmı faaliyetini İstanbul'da başlatmış veya merkez ofislerini İstanbul'a taşımıştır. Listeye girmeyi başaran diğer işletmelerin Türkiye'nin en gelişmiş illeri arasında dağıldığı görülmüştür.

Uzun ömürlü işletmelerin %56,6'sı gıda sektöründe yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarından hareketle, ilerleyen araştırmalar için öneriler sıralamak mümkündür. Bu araştırmanın amacının, gelecek çalışmalara zemin oluşturacak bir liste hazırlamak olduğu hatırlanırsa, bulgular kısmında yer verdiğimiz açıklamaların her birinin detaylı saha araştırmalarıyla araştırılması gerektiği açıktır. Bunun dışında, ilerleyen araştırmalarda uzun ömürlü işletmelerin sektörler bazında ayrıca araştırılması ve sektörler arası anlamlı farkların olup olmadığının tespit edilmesi literatürün derinleşmesine katkı sunacaktır. Aynı perspektifle iller bazında, ticaret ve sanayi odalarının arşivlerinden alınacak veriler ile ilin işletme profilini çıkaracak projeler yapmak da mümkündür.

Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan listede yer alan işletmelerin hikayelerine odaklanan işletme tarihi çalışmaları ile alanın gelişimine katkı sunulabilir. Ayrıca bu işletmelerin örgütlenmesi ve yönetimi ile ilgili yapılacak araştırmalar ile uzun ömürlülüğün bir mekanizmasının olup olmadığı açığa çıkarılabilir.

Aile işletmesi alanının içinde tartışılan kurumsallaşma, kuşaklar arası devir, değerler sisteminin oluşturulması vb. konularda çalışacak olan araştırmacılar için bu araştırmanın sonucunda ulaşılan listenin bir referans olabileceği düşünülmektedir. Aile işletmeleri ve işletme tarihi alanlarını bütünleştiren çalışmalar (Colli, 2003; Colli ve Rose, 2007; Perez, 2010) dikkate alındığında benzeri araştırmaların Türkiye bağlamında yürütülmesi için bu araştırmada ulaşılan listenin bir temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

Benzer şekilde, yönetim ve organizasyon alanında araştırma yapan; uzun ömürlü işletmelerin hangi dinamik yetenekleri geliştirdikleri, örgütsel değişimi nasıl yaşadıkları, kurumsal değişimden nasıl etkilendikleri, büyüme kararlarını nasıl aldıkları sorularına odaklanan araştırmacılar için de bu çalışmanın bir zemin oluşturabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, uzun ömürlü işletmeler hakkında uluslararası kıyaslama yapabilecek çalışmalar için de bu çalışmanın verilerinden yararlanılabileceği düşünülmektedir.

Tablo 1: Uzun Ömürlü Türk İşletmelerinin Listesi

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
0	Çemberlitaş Hamamı	1584	İstanbul	Hamam	1
00	Avedis Zildjian	1623	İstanbul	Enstrüman üretimi	2
1	Ali Muhiddin Hacı Bekir	1777	İstanbul	Şekerleme, lokum	
2	Şekerci Cafer Erol	1807	İstanbul	Şekerleme, lokum	
3	Tarihi İskele Simitçisi	1814	Antalya	Simit	
4	Karaköy Güllüoğlu	1820	İstanbul	Baklava ve tatlı çeşitleri	4
5	Beyaz Fırın	1836	İstanbul	Pasta çeşitleri	5
6	Dedem Osmanlı Çarıkları	1800'ler	Kahramanmaraş	Çarık üretimi	6
7	Kebapçı Kadir	1851	Isparta	Lokanta	
8	Petek Saraciye	1855	İstanbul	Saraciye	3
9	Tarihi Kalkanoğlu Pilavcısı	1856	Trabzon	Lokanta	
10	Gökçen Grup	1858	Bursa	Bplus İşletme Grubu	
11	Becerem Köftçisi	1860	İstanbul	Lokanta	
12	Silkar Holding	1860	İstanbul	İşletme grubu	
13	Yaşar Pastanesi	1862	Kahramanmaraş	Dondurma, pasta çeşitleri	
14	Güngenci Saat	1864	İstanbul	Saat	
15	Hafız Mustafa	1864	İstanbul	Şekerleme, lokum	3
16	Hacı Mustafa Ziraat İşletmeciliği	1867	Malatya	-	7
17	Kebapçı İskender-Yavuz İskenderoğlu	1867	Bursa	Lokanta	8
18	Alevli Züccaciye Ticaret A.Ş.	1870	İstanbul	Züccaciye	
19	Malatya Pazarı	1870	Malatya	Kuruyemiş, gıda ürünleri	9
20	Kurukahveci Mehmet Efendi	1871	İstanbul	Kahve	
21	Sabuncakıs	1874	İstanbul	Çiçek	
22	Tanınmış Helvacı	1875	Eskişehir	Helva, peynir	
23	Yunuslar Karadeniz Unlu Mamulleri	1876	Bodrum-Muğla	Pasta çeşitleri	
24	Vefa Bozacısı	1876	İstanbul	Boza	3
25	Dibek Kahvesi	1877	Edirne	Kahve	
26	Meyer Saat	1878	İstanbul	Saat	
27	Komili	1878	Midilli Adası, Ayvalık	Zeytinyağı, temizlik ürünleri	3
28	Erden Gıda/Şekerleme	1878	Eskişehir	Şekerleme ve diyabetik ürünler	
29	Koşar Deri	1880	İstanbul	Deri ürünleri	10
30	Hamamcıoğlu Müesseseleri	1880	İstanbul	İşletme grubu	3
31	Saffet Abdullah Güllaçları	1881	İstanbul	Güllaç	
32	Boybeyi	1881	İstanbul	Mücevher	10
33	Akmanoğlu Fırını	1883	İstanbul	Unlu mamuller	
34	Çöğenler Helvacılık	1883	Konya	Gıda ürünleri	
35	Helvacı Necmi	1883	Konya	Helva	10
36	Cemilzade	1883	İstanbul	Şekerleme	3

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
37	Ali Koka Boza	1884	Sakarya-Adapazarı	Boza	
38	Gabaylar Müessesesi	1885	İstanbul	Balıkçılık Malzemeleri	
39	Topçu Kebap	1885	Antalya	Lokanta	
40	Dumlu Pazarlama	1886	Hatay	İnşaat	
41	Evliyazade Zeytinyağları	1886	Ayvalık- Balıkesir	Zeytinyağı	
42	Lebon Pastanesi	1886	İstanbul	Pasta çeşitleri	
43	İmam Çağdaş	1887	Gaziantep	Tatlı, kebab	
44	Aktepe Zeytinyağları	1887-88	Altınova-Balıkesir	Zeytinyağı	
45	Hacı Abdullah Lokantası	1888	İstanbul	Lokanta	
46	Hacı Şakir	1889	İstanbul	Temizlik ürünleri	
47	Tevfik Aydın Saat	1889	İstanbul	Saat	3
48	Madame Tadia Otel	1890	Eskişehir	Otel işletmeciliği	
49	Meşhur Beyoğlu Kellecisi	1890	İstanbul	Lokanta	
50	Agora Meyhanesi	1890	İstanbul	Meyhane	11
51	Bomonti Birası	1890	İstanbul	Bira	12
52	Lezzet Kebap	1891	Konya	Lokanta	10
53	İskender Smokin	1891	İstanbul	Smokin	
54	Şeref Büryan	1892	İstanbul	Lokanta	
55	Afitap	1892	İstanbul	Ajanda	3
56	Besler İnegöl Köftçisi	1893	Bursa	Lokanta	
57	Teksima Tekstil	1893	Konya	Tekstil Makineleri	
58	Meşhur Filibe Köftçisi	1893	İstanbul	Lokanta	
59	Tarihi Meşhur Kanlıca Yoğurdu	1893	İstanbul	Yoğurt	
60	Tuzcuoğlu Holding A.Ş.	1893	İzmir	Lojistik	
61	Tarihi Sarıyer Börekçisi	1895	İstanbul	Börek	
62	Kaymakçı Pando	1895	İstanbul	Kahvaltılık ürünler	
63	Yeni Asır Gazetesi	1895	İzmir	Gazete	3
64	Pera Palas Hotel	1895	İstanbul	Otel işletmeciliği	
65	Rebul Eczanesi	1895	İstanbul	Eczane	
66	Yıldız Gıda	1896	Kütahya	Gıda ürünleri	10
67	Kutman	1896	İstanbul	Şarap	10
68	Konyalı Lokantası	1897	İstanbul	Lokanta	3
69	Alevli Züccaciye Ticaret A.Ş.	1898	İstanbul	Züccaciye	
70	Tarihi Pano Şaraphanesi	1898	İstanbul	Şarap	13
71	Helvacı Hakkı Helvacıoğlu	1898	Kütahya	Helva	10
72	Hamidiye Kaynak Suyu	1898	İstanbul	Su	
73	Midas Sızma Zeytinyağları	1899	Edremit-Balıkesir	Zeytinyağı	
74	Demirler Rulman Ticaret	1800'lerin sonu- 1965	Eskişehir	Rulman	14
75	Faros Optik	1900'lerin başı	İstanbul	Gözlük	
76	Özsümer Gıda Sanayi ve Ticaret	1900	Manisa-Turgutlu	Gıda ürünleri	10

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
77	Hasanpaşa Fırını	1900	İstanbul	Fırın-unlu mamuller	
78	Helsan Helva	1900	Konya	Helva	10
79	Şekerci Ali Galip	1901	İzmir	Şekerleme	
80	Pandeli Lokantası	1901	İstanbul	Lokanta	3
81	Yeni Moda Eczanesi	1902	İstanbul	Eczane	
82	Arkas Holding	1902	İzmir	Lojistik	
83	Eriş Helva	1903	Eskişehir	Helva	10
84	İbrahim Ethem Ulagay İlaç Sanayi	1903	İstanbul	İlaç	
85	Bebek Badem Ezmecisi	1904	İstanbul	Şekerleme	
86	Sanko Holding	1904	İstanbul	İşletme grubu	
87	Kaptanoğlu Holding	1904	İstanbul	İşletme grubu	
88	Malcılar	1905	Bursa	Bakkaliye, yağhane	10
89	Kositaş Sigorta	1906	İstanbul	Sigortacılık	
90	Ariş Piranta	1906	Mardin	Mücevher	
91	Hacı Levent	1907	Diyarbakır	Kadayıf, tatlı	
92	Hacı Şükrü Kebapçısı	1907	Konya	Lokanta	10
93	Koska	1907	Denizli	Gıda ürünleri	3
94	Koska Helvacısı	1907	Denizli	Gıda ürünleri	3
95	Splendid Palas Otel	1908	İstanbul	Otel işletmeciliği	3
96	Kazancılar Tarihi Kebap Salonu	1908	Adana	Lokanta	
97	Ferah Eczanesi	1908	İstanbul	Eczane	
98	Kazancılar Kebap	1908	İstanbul	Lokanta	
99	Emgen Optik	1909	İstanbul	Gözlük	3
100	İlancılık Reklam Ajansı	1909	İstanbul	Reklam ajansı	3
101	Çerçi Yusuf	1910	Adana	Aktar	
102	Antepçiler-Asmaaltı1940	1910	Adana	Lokanta	
103	Tariş	1910	Ege Bölgesi	Kooperatif	
104	Müftüoğlu	1910	Antakya	Doğal banyo sabunları	10
105	Apikoğlu	1910	Kayseri	Et ürünleri	3
106	Ece Ajandaları	1910	İstanbul	Ajanda	3
107	Aslan Çimento	1910	Kocaeli	Çimento	
108	Bilol Tekstil Servis İthalat İhracat	1911	İstanbul	Tekstil	
109	Uludağ Maden Suları Türk A.Ş.	1912	Bursa	İçecek	15
110	Deriş	1912	İstanbul	Marka ve Patent Acenteliği	3
111	Develi Restoran	1912	İstanbul	Lokanta	
112	Gözlüklü Ticaret	1912	İzmir	Hırdavat	16
113	Meşhur Köfteci Mustafa	1912	Sakarya-Adapazarı	Lokanta	
114	Abdi İbrahim İlaçları	1912	İstanbul	İlaç	
115	Sokol Tarımsal	1913	Ayvalık- Balıkesir	Zeytinyağı	
116	Asri Turşucu	1913	İstanbul	Turşu	
117	Yenigün	1914	Antalya	Geleneksel gıda ürünleri	10

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
118	Viktor Levi Şarapevi	1914	İstanbul	Şarap	
119	Üçer Mağazacılık ve Perakende Satış	1915	Eskişehir	Mağazacılık	10
120	Oraylar Kuyumculuk	1915	Eskişehir	Kuyumculuk	10
121	Tarihi Mahmudun Fırını	*1916	Sakarya-Adapazarı	Fırın	17
122	Tarihi Fatih Sarmacısı	*1916	İstanbul	Tatlı	18
123	Karavelioğlu İşletme Grubu	1916	İstanbul	İşletme grubu	
124	Broderi Narin	1917	İstanbul	Tekstil	
125	Madra Zeytinyağı	1917	İstanbul	Zeytinyağı	
126	Çift Geyik Karaca	1917	İstanbul	Hazır giyim	3
127	Barbaros Yoğurt ve Süt Mamulleri	1918	İstanbul	Süt Ürünleri	
128	Yeni Adana Gazetesi	1918	Adana	Gazete	
129	Nuri Leflef Ayakkabı Boya İmalathanesi	1918	İstanbul	Ayakkabı boyası	
130	Dedeman Holding	1918	Kayseri	İşletme grubu	
131	Kifidis	1919	İstanbul	Ayakkabı	3
132	Bayrakçı Bayrak Fabrikası	1919	İstanbul	Bayrak	
133	Yanyalı Fehmi Lokantası	1919	İstanbul	Lokanta	
134	Has Kur Saatçilik	1919	Çanakkale	Saat	
135	Ördekçioğlu	1919	İstanbul	Mutfak Malzemeleri	
136	Hacı Fadiloğulları Baklava	1920	Kilis	Baklava, tatlı	
137	Rüştü'nün Fırını	1920	Trabzon	Fırın	
138	Librairie de Pera	1920	İstanbul	Kitap	
139	Tarihi Ali Baba Balık Lokantası	1920	İstanbul	Lokanta	
140	Şenocak Şapka	1920	İstanbul	Şapka	10
141	Ulusoy Ticari Yatırımlar Holding	1920	Trabzon	İşletme grubu	10
142	Tarihi Sultanahmet Köftçisi "Selim Usta"	1920	İstanbul	Lokanta	
143	Tarihi Karaköy Midyecisi	1921	İstanbul	Lokanta	
144	Altınoğlu Tatlıcısı	1922	İstanbul	Tatlı, kebab	10
145	Kemal Film	1922	İstanbul	Film Yapımı	
146	Altınova Un	1922	Konya	Un	10
147	İkbal	1922	Afyonkarahisar	Et ve gıda ürünleri	
148	Haleplioğlu Baklava	1922	İstanbul	Baklava, tatlı	
149	Mustafa Nevzat İlaç Sanayi	1923	İstanbul	İlaç	
150	Helvacızade	1923	İstanbul	Helva	
151	Çetintaş Giyim	1923	Eskişehir	Hazır giyim	10
152	Sakıpağa Süt ve Gıda Sanayi	1923	İzmir-Karşıyaka	Süt ürünleri	
153	Nuri Beğendik ve Oğulları	1923	Kayseri	Mağazacılık	
154	Tarihi Cumhuriyet Meyhanesi	1923	İstanbul	Meyhane	19
155	Cumhuriyet Lokantası	1923	Edremit-Balıkesir	Lokanta	
156	Afşaroğlu	1923	İzmir	Yapı malzemeleri	
157	fotosibel	1923	İstanbul	Fotoğrafçılık	20

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
158	Akdeniz Besicilik	1923	Ardahan	Et ürünleri	
159	Gülseven Helva	1923	Sakarya-Adapazarı	Helva, şekerleme	
160	Baylan Pastanesi	1923	İstanbul	Pasta çeşitleri	
161	Beğendik Mağaza İşletmeleri	1923	Kayseri	Un, kepek	10
162	E.R. Roditi Halefleri	1923	İzmir	Dış ticaret	10
163	Eyüp Sabri Tuncer	1923	Ankara	Kolonya	3
164	Kılıçoğlu Grubu	1923	Eskişehir	Kiremit, tuğla	10
165	Rıfat Sargın Eczanesi	1924	İstanbul	Eczane	10
166	Rahmi Yılmaz	1924	Eskişehir	Manifaturacılık	10
167	Başbörekçi	1924	Eskişehir	Börek, baklava	10
168	Hatemoğlu	1924	Kayseri	Hazır giyim	
169	Konakoğlu Lokantası	1924	Trabzon	Lokanta	
170	Elit Çikolata	1924	İstanbul	Çikolata	3
171	Dönerci Hakkı Baba	1924	Antalya	Lokanta	
172	Kurufasulyeci Erzincanlı Ali Baba	1924	İstanbul	Lokanta	
173	Mazlum Şekerli Mamuller	1924	Sakarya-Adapazarı	Helva, şekerleme	
174	Altınış Kuyumculuk	1924	Isparta	Kuyumculuk	
175	Anadolu Sigorta	1925	İstanbul	Sigortacılık	
176	Yırlacı	1925	Balıkesir	Sentetik dokuma	21
177	Yeşilgiresun Gazetesi	1925	Giresun	Gazete	
178	Karakedi Bozacısı	1925	Eskişehir	Boza	10
179	Yasin Çakır Un	1925	Eskişehir	Un	10
180	Tipi Peynirleri	1925	İstanbul	Süt ürünleri	
181	Zeynel Muhallebicisi	1925	İstanbul	Lokanta	
182	İmamoğlu Sucukları	1925	Kayseri	Et ürünleri	10
183	Uçar Tuz Sanayi Ticaret	1926	Mersin	Tuz, gıda ürünleri	
184	Kamil Koç Otobüs İşletmesi	1926	Bursa-Bilecik	Yolcu taşımacılığı	22
185	Kebabçı Şakir	1926	Kayseri	Lokanta	
186	Sürüm Şekercisi	1926	Konya	Şekerleme	
187	Üç Yıldız	1926	İstanbul	Şekerleme	
188	Niyazi Triko	1926	Eskişehir	Dokuma, hazır giyim	10
189	Günbe Lokumculuk	1926	Afyonkarahisar-Bolvadin	Şekerleme, lokum	10
190	Ensar Mağazaları	1926	Afyonkarahisar-Bolvadin	Mağazacılık	10
191	Zeyneller Ev tekstil	1926	Eskişehir	Ev tekstili	10
192	Koç Holding	1926	Ankara	İşletme grubu	
193	Eski Çelttek Kömür İşletmesi	1926	Amasya	Kömür	
194	Mürefte Fırını	1926	Tekirdağ	Fırın	
195	Uğrak Lokantası	1926	Ankara	Lokanta	
196	Arabağa Kurukahvecisi	1926	Mersin	Kahve	
197	Foto Ektem	1926	Konya	Fotoğrafçılık	

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
198	Doluca Şarapları	1926	İstanbul	Şarap	
199	Tatko	1927	İstanbul	İşletme grubu	
200	Remzi Kitabevi	1927	İstanbul	Yayınevi	
201	İnkılap Kitabevi	1927	İstanbul	Yayınevi	
202	Pak Çiğerci	1927	İstanbul	Lokanta	
203	Balıkesir Kargo	1927	Balıkesir	Lojistik	
204	Cici Çikolata	1927	Eskişehir	Çikolata	
205	Tahincioğlu Holding	1927	Mardin	İşletme r grubu	
206	Mazlumlar Muhallebicesi	1927	Eskişehir	Tatlı	
207	Oğuzlar Yem	1927	Eskişehir	Yem	10
208	Nurus	1927	Ankara	Mobilya	10
209	İmren Şekerleme	1927	Bolu	Şekerleme	10
210	Ege Restaurant	1927	İstanbul	Lokanta	
211	Yakupoğlu A.Ş.	1927	Ankara	Bot, ayakkabı	
212	Evyap	1927	İstanbul	Sabun ve kişisel bakım ürünleri	
213	Yaşar Holding (DYO)	1927	İzmir	İşletme grubu	
214	Kent Gıda	1927	İstanbul	Gıda ürünleri	
215	Koço Restaurant	1928	İstanbul	Lokanta	
216	Aris- Ali Raif İlaç Sanayi	1928	İstanbul	İlaç	
217	Şapkacı Şevket- Şevket Giyim	1928	Eskişehir	Hazır giyim	10
218	Ünlü Pastırma-Sucuk İmalathanesi	1928	Kayseri	Et ürünleri	10
219	Taylan Gıda	1928	Manisa	Gıda ürünleri	10
220	Hasoğlu Halıcılık	1928	Kayseri	Halı	10
221	Pastavilla (Koç Holding)	1928	İzmir	Makarna	23
222	Ulus Pastanesi	1928	Bursa	Pasta çeşitleri	
223	Köfteci Ramiz	1928	Manisa-Akhisar	Lokanta	
224	Adembaba	1928	Kayseri	Lokanta	
225	Tarihi Sarıyer Muhallebicesi	1928	İstanbul	Lokanta	
226	Kurufasulyeci Hüsrev	1928	Rize-Çayeli	Lokanta	
227	Kavaklıdere Şarapları	1929	Ankara	Şarap	
228	Namlı Pastırmacısı- Namlı Gurme	1929	İstanbul	Et ve gıda ürünleri	
229	Münir Şahin İlaç Sanayi	1929	İstanbul	İlaç	
230	Şensarı Asfalt	1929	Eskişehir	Asfalt	10
231	Tuzcular	1929	Eskişehir	Distribütörlük, pazarlama	10
232	Recepoğlu Tüketim Maddeleri	1929	Samsun-Çarşamba	Distribütörlük	10
233	Sarar	1930	Eskişehir	Hazır giyim	
234	Demircioğlu Gıda	1930	Eskişehir	Gıda ürünleri	10
235	Rengin Manifatura	1930	Eskişehir	Hazır giyim	10
236	Özgörkey	1930	İzmir	Ambalaj, gıda, pazarlama	10
237	Obasan	1930	Bursa	Lokanta	10

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
238	Kafkas Pasta Şekerleme	1930	Bursa	Şekerleme	
239	Resul Dayı'nın Fırını	1930	Sakarya-Adapazarı	Fırın	
240	Ahenk Müzik	1931	Eskişehir	Müzik aletleri	10
241	Güvendik Pastanesi	1932	Konya	Pasta çeşitleri	10
242	Rejans Restaurant	1932	İstanbul	Lokanta	10
243	Kültür Eğitim Kurumları	1932	Eskişehir	Eğitim kurumları	10
244	Varlık Yayınları	1933	İstanbul	Yayınevi	
245	Ünalın Ticaret	1933	Eskişehir	Beyaz eşya satışı	10
246	Meşhur Aşevi- Çorbacı Mahir	1933	Eskişehir	Lokanta	10
247	Kelekçi Manifatura	1933	Afyonkarahisar-Bolvadin	Manifatura	10
248	Kanaat Lokantası	1933	İstanbul	Lokanta	
249	Tarihi Oktay Kurabiye Fırını	1934	İstanbul	Unlu mamuller	
250	Vakko	1934	İstanbul	Hazır giyim	
251	Şişecam	1935	İstanbul	Cam üretimi	
252	Saray Muhallebicisi	1935	İstanbul	Lokanta	
253	Delen Ticaret	1935	Kayseri	İnşaat	10
254	Muzaffer Kuru Temizleme	1935	İstanbul	Kuru temizleme	10
255	Zeyrekler	1936	Eskişehir	Ayakkabı	10
256	Hüsnüniyet Lokantası	1936	Eskişehir	Lokanta	10
257	Mimataş Tekstil	1936	Kayseri	Kumaş üretimi	10
258	Atasay	1937	Denizli	Kuyumculuk	
259	Kiğılı	1938	İstanbul	Hazır giyim	
260	Hotiç	1938	İstanbul	Ayakkabı	
261	Karışma Sen Restaurant	1938	İstanbul	Lokanta	
262	Özsüt	1938	İzmir	Tatlı	
263	Aktaş Grup	1938	Bursa	Lastik, hava süspansiyon körüğü	10
264	STFA	1938	İstanbul	İşletme grubu	
265	Samancı Mobilya	1938	Konya	Mobilya	10
266	Helvacı Sabri	1938	Kütahya	Helva	
267	Kurucu Ali Baba Kanaat Lokantası	1939	İstanbul	Lokanta	
268	Markiz Pastanesi	1940	İstanbul	Pasta çeşitleri	
269	Cafer Sadık Abaloğlu Holding	1941	Denizli	İşletme grubu	
270	Bursa Gül Restaurant	1940'lı yıllar	İstanbul	Lokanta	
271	Şerif Ali Fırını	1942	Denizli	Fırın	
272	Abaloğlu (Orhan Abaloğlu)	1942	Denizli	İşletme grubu	24
273	Eczacıbaşı	1942	İstanbul	İşletme grubu	
274	Nuh Çimento	1942	Kocaeli	Çimento	
275	Turasan Bağcılık ve Şarapçılık	1943	Ürgüp-Nevşehir	Şarap	10
276	Ülker	1944	İstanbul	İşletme grubu	

S. No	İşletmenin Adı	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri-Merkez Ofis	Ürün-Hizmet	Açıklama Notu
277	Akçaabat Köftçisi- Eskişehir	1945	Eskişehir	Lokanta	10
278	Ankara Lokantası	1944	İstanbul	Lokanta	
279	Bankalar-1 Lokantası	1947	İstanbul	Lokanta	
280	Emirşeyh Köfte& Baklava	1950	Erzurum	Lokanta	
281	YKM	1950	İstanbul	Mağazacılık	
282	Elginlan	1950	Ankara	İşletme grubu	
283	Elvan Grup	1952	İstanbul	Gıda üretimi	
284	Beyoğlu çikolatası	1954	İstanbul	Çikolata	
285	Baltepe Pastanesi dondurmacısı	1956	İstanbul	Pasta çeşitleri	
286	ENKA	1957	İstanbul	İşletme grubu	
287	TEKFEN	1957	İstanbul	İşletme grubu	
288	Köftçeci Hüseyin	1958	İstanbul	Lokanta	
289	Sabancı Holding	(1925) 1967	Adana	İşletme grubu	25

Açıklama Notları:

- 1- Günümüzde, hamam hizmet sunmaya devam etmektedir, fakat işletilmesine uzun yıllar ara verilmiştir. Analize dahil edilmemiştir.
- 2- Kuruluşu İstanbul olan bu işletme, Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet göstermektedir. Analize dahil edilmemiştir.
- 3- Yüzyıllık Markalar Derneği üyesidir.
- 4- Yüzyıllık Markalar Derneği üyesidir. Bazı kaynaklarda kuruluş yılı 1871 olarak geçse de, dernek sayfasında ve logosunda 1820 yılının kullanıldığı görülmüştür.
- 5- Yüzyıllık Markalar Derneği'nin üyesi olarak belirtilmeyen işletme, derneğin Serkan Yazıcı yönetiminde yayımladığı Yüzyıllık Hikayeler isimli eserde yer almaktadır.
- 6- İşletmenin broşüründe ve resmi internet sayfasında 4. kuşağa ulaşıldığı belirtilmekte, kesin kuruluş tarihi hakkında bilgi sunulmamaktadır. 1800'lü yıllardan bu yana hizmet verildiği belirtilmektedir.
- 7- Bu işletmenin ismine yalnızca bir sosyal paylaşım sitesinde rastlanılmıştır. İşletmenin halen faaliyette olup olmadığına dair kesin bilgiye ulaşılamamıştır.
- 8- Çeşitli kaynaklarda,1860 yılında kurulan İskender Mehmetoğlu işletmesi ismiyle geçmektedir. Ancak burada, yönetici ile 2013 yılında yapılan röportaj ve kurumsal internet sitesindeki bilgiler esas alınmıştır.
- 9- Çeşitli haber sitelerinde kuruluş 1882 olarak gösterilmekte, ancak kurumsal internet sitesinde 1870 yılı esas alınmaktadır.
- 10- 5. AİK Kongre Kitabında yer alan listeden alınmıştır.
- 11- Aynı isimle yeniden yıllar sonra açılmıştır, fakat resmi internet sitesinde ve logoda 1890 ibaresi kullanılmaktadır.
- 12- Anadolu Gruba ait bir marka olarak varlığını sürdürmektedir.
- 13- İşletme yeniden açılmıştır, ancak kurumsal web sitesinde kuruluş yılı 1898 olarak gösterilmektedir.
- 14- 5. AİK Kongre Kitabında yer alan listede kuruluş tarihi 1800'lerin sonu olarak gösterilmektedir, ancak 1965 olarak geçen kaynaklar da mevcuttur.
- 15- Yüzyıllık Markalar Derneği üyesidir. Çeşitli kaynaklarda Erbak Uludağ ismiyle 1870'li tarihlere dayandırılan işletmenin resmi internet sitesinde kuruluş yılı 1912 olarak gösterilmektedir.
- 16- Çeşitli şehir ticaret rehberlerinde kuruluş 1912 olarak gösterilmekte, kurumsal internet sitesinde 1940 esas alınmaktadır.
- 17- 2. Kuşak Yönetici Faruk Elbirlik ile 13.02.2016 tarihinde yapılan telefon görüşmesinde, işletmenin Yanyalı Rumlardan fırın olarak devralındığı, en az yüzyıllık bir işletme olduğu öğrenilmiştir. Bu nedenle tabloya yüz yıl öncesinin tarihi yazılmıştır.
- 18- 3. Kuşak Yönetici Ahmet Özcan Deligöz'le 13.02.2016 tarihinde yapılan telefon görüşmesinde, işletmenin kesin kuruluş tarihinin bilinmediği ve yaklaşık olarak 100 yıllık bir işletme olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle tabloya yüz yıl öncesinin tarihi yazılmıştır.
- 19- İşletmenin resmi internet sitesinde kuruluş tarihinin daha eski olduğu, fakat Cumhuriyetin ilanı ile birlikte isim değiştirmiş olduğu belirtilmektedir.
- 20- İşletmenin internet sitesinde 1923-2012 yılları arasında faaliyette bulunduğu belirtilmekte, ancak internet sitesi aktif olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

- 21- 5. AİK Kongre Kitabında yer alan listede kuruluş tarihi 1923 olarak verilmiştir, ancak burada işletmenin internet sitesindeki beyan esas alınmıştır.
- 22- 5. AİK Kongre Kitabında yer alan listede kuruluş tarihi 1923 olarak verilmiştir, ancak burada işletmenin internet sitesindeki beyan esas alınmıştır.
- 23- Pastavilla makarna Koç Holding bünyesinde yer alan bir markadır, marka ismi devam etmektedir.
- 24- 5. AİK Kongre Kitabında yer alan listede kuruluş tarihi 1900'lerin başı olarak verilmiştir, ancak burada işletmenin internet sitesindeki beyan esas alınmıştır.
- 25- Holding tarihi Hacı Ömer Sabancı'nın iş hayatına atılmadığı 1925 yılına kadar dayandırılabilir.

Teşekkür

Araştırma süreci boyunca kendisinde bulunan tüm materyalleri benimle paylaşan değerli meslektaşım Doç. Dr. Serkan Yazıcı'ya teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

- Adizes, I. (1989). *Corporate Life Cycles: How And Why Corporations Grow And Die And What To Do About It*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Akin, G. (2000). How long do things last? *Journal of Organizational Change Management* 13(1), 30-31.
- Amatori F., Jones G. (2007). *Dünya İşletme Tarihi*. Ankara: Dost Yayınevi.
- Bakoğlu, R. (2004). Geçmişten günümüze Kapalı Çarşı kuyumcularının iş gelenekleri ve büyüme mekanizmaları: Sözlü tarih çalışması. *1. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 286-294 17-18 Nisan, İstanbul.
- Baraz, B. (2010). Kıdemli aile işletmeleri: Eskişehir'deki genel görünüm. *4. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 25-35. 16-17 Nisan, İstanbul.
- Baraz, B. (2012). Kıdemli aile işletmeleri: bilgi ve sermayenin kökeni. *5. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 115-126 13-14 Nisan, İstanbul.
- Barnard, C. (1938). *The Functions of the Executive*. Cambridge, Ma: Harvard University Press.
- Beard, D. W., Dess, G. G. (1981). Corporate-level strategy, business-level strategy, and firm performance. *The Academy of Management Journal*, 24(4), 663-688.
- Brunninge, O. (2009). Using history in organizations: how managers make purposeful reference to history in strategy processes. *Journal of Organizational Change Management*, 22(1), 8-26.
- Bucheli, M., Wadhvani, R. D. (2013). *Organizations In Time: History, Theory, Methods*. Oxford University Press.
- Caloghirou, Y., Protogerou, A., Spanos, Y., Papagiannakis, L. (2004). Industry versus firm-specific effects on performance: Contrasting SMEs and large-sized firms. *European Management Journal*, 22(2), 231-243.
- Clegg, S., Dunkerley, D. (2013). *Organization, class and control*. Routledge.
- Colli, A., Rose, M. (2007). Family Business. In Jones G. & Zeitlin J. (Eds.) *Business History*. Oxford University Press.
- Colli, A. (2003). *The History of Family Businesses, 1850-2000*. Cambridge University Press.
- De Geus, A. (1999). *Yaşayan Şirket*, (Çev. Ahmet Ünver). Rota Yayınları.
- Dil, E. (2013). *Strateji perspektifinden örgütsel uzun ömürlülüğün araştırılması: Asırlık firma çoklu örnek olayı* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göker, A. Z., & Üçok, T. (2006). Aile İşletmeleri ve Karar verme Süreci, Köklü Aile İşletmelerinde Bir Uygulama. *II. Aile İşletmeleri Kongresi Bildiri Kitapçığı* (45-57).
- Hannan, M. T., Freeman, J. (1977). The population ecology of organizations. *American journal of sociology*, 929-964.
- Hannan, M. T., Freeman, J. (1984). Structural inertia and organizational change. *American sociological review*, 149-164.
- Kaplan, M. (2010). Geçmişten günümüze Isparta kebabçılarının stratejik analizi. *4. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 173-183 16-17 Nisan, İstanbul.
- Katz, D., Kahn, R. L. (1966). *The social psychology of organizations*. New York: Wiley.
- Kendall, J. E., Kendall, K. E. (1993). Metaphors and methodologies: living beyond the systems machine. *MIS Quarterly*, 17(2), 149-171.
- Kipping, M., Üsdiken, B. (2014). History in organization and management theory: More than meets the eye. *The Academy of Management Annals*, 8(1), 535-588.
- Koçel, T. (2004). *T.C İstanbul Kültür Üniversitesi 1. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 17-18 Nisan, İstanbul.
- Koçel, T. (2006). *T.C İstanbul Kültür Üniversitesi 2. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 14-15 Nisan, İstanbul.
- Koçel, T. (2008). *T.C İstanbul Kültür Üniversitesi 3. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 18-19 Nisan, İstanbul.
- Koçel, T. (2010). *T.C İstanbul Kültür Üniversitesi 4. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 16-17 Nisan, İstanbul.
- Koçel, T. (2012). *T.C İstanbul Kültür Üniversitesi 5. Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 13-14 Nisan, İstanbul.
- Konz, G.N.P., Katz, J.A. (1996). Hyper longevity in leadership endeavors: Deep structure and the lessons of

- religious orders for very long-term survival. *Journal of Management Systems*, 8, 51-60.
- Konz, G.N.P., Katz, J.A. (2000). Meta-population analysis: a technique for studying hyper-longevity. *Journal Of Organizational Change*, 13, 49-60.
- Krell, T. C. (2000). Organizational longevity and technological change. *Journal of Organizational Change Management*, 13, 8-14.
- Markides, C. C., Williamson, P. J. (1994). Related diversification, core competences and corporate performance. *Strategic Management Journal*, 15(2), 149-165.
- Mayfield, M., Mayfield, J., Stephens, D. (2007). The relationship of generic strategy typing and organizational longevity: A preliminary analysis in the comic book industry using the miles and snow typology. Competitiveness review: an international business journal incorporating. *Journal of Global Competitiveness*, 17(1/2), 94-108.
- Meyer, M. W., Zucker, L. G. (1989). *Permanently Failing Organizations*. Newbury Park, Ca: Sage Publications.
- Montgomery, C. A., Wernerfelt, B. (1988). Diversification, Ricardian rents, and Tobin's q. *The Rand Journal of Economics* 623-632.
- Montuori, L. A. (2000). Organizational longevity-integrating systems thinking, learning and conceptual complexity. *Journal of Organizational Change Management* 3(1) 61-73.
- Özen, A. (2010). *Türkiye'de Yönetim Düşüncesinin Erken Dönemleri, Sümerbank (1930\1945)*. İstanbul: Libra Yayınevi.
- Perez, P. F. (2015). *The Endurance of Family Businesses*, Cambridge University Press.
- Platin Dergisi, (2009). 29 Ekim Özel. Türkiye Ekonomisinin 86 Yıllık Yolculuğu.
- Porsander, L. (2000). Translating a dream of immortality in a (con) temporary order. *Journal of Organizational Change Management*, 13(1), 14-29.
- Porter, M. E. (1979). The structure with in industries and companies' performance. *The Review of Economics and Statistics*, 61(2), 214-227.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy*. New York: The Free Press.
- Prescott, J. E. (1986). Environments as moderators of the relationship between strategy and performance. *Academy of Management Journal*, 29(2), 329-346.
- Rice, A. K. (1963). *The Enterprise and Its Environment*. London: Tavistock.
- Scherer, F. M. (1980). *Industrial Market Structure and Economic Performance*. Chicago: Rand Mc Nally.
- Snow, C. C., Hrebiniak, L. G. (1980). Strategy, distinctive competence, and organizational performance. *Administrative Science Quarterly*, 25(2), 317-336.
- Suárez, F., Utterback, J. M. (1995). Dominant designs and the survival of firms. *Strategic Management Journal*, 16(6), 415-430.
- Ülgen Aydınlik, A., Yaşlıoğlu, M. (2012). Kıdemli aile işletmelerinde kurum içi girişimcilik araştırması. 5. *Aile İşletmeleri Kongresi Kongre Kitabı*. 33-44 13-14 Nisan, İstanbul.
- Yazıcı, S. (2014). *A Leader in Communication From The Ottoman Times To The Present*. (İstanbul Tarih Vakfı-Ericson Telekomünikasyon A.Ş. için Kurumsal Tarih projesi)
- Yazıcı, S. (2015). *Yüzyıllık Hikâyeler*. Yüzyıllık markalar Derneği Yayını.

Çevrimiçi Kaynaklar

- Abalıoğlu Yem Soya ve Tekstil Sanayi. (2016). <http://www.abalioglu.com/tarihce> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Adembaba Kebap. (2016). <http://www.adembaba.com.tr/tarihce.asp?deg=1> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Afşaroğlu. (2016). <http://www.afsaroglu.com/hakkimizda> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Akdeniz Besicilik. (2016). <http://www.besiciler.net/2015/03/28/akdeniz-besicilik.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Akşam Gazetesi. (2016). <http://www.aksam.com.tr/pazar/gurmebus-baskentte/haber-180019> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Aktepe Zeytinyağları. (2016). <http://aktepezeytin.com.tr/about/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Ali Arif İlaç Sanayi. (2016). http://www.aliraif.com.tr/aris_hakkinda/tanitim.aspx (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Altınış Kuyucumculuk. (2016). <https://www.altiniskuyumcu.com.tr/kurumsal.asp> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Arabağa Türk Kahvesi. (2016). <http://www.arabaga.com.tr/hakkimizda.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Ariş Pırlanta. (2016). <http://www.aris.com.tr/hakkimizda.asp> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Aslan Çimento. (2016). <http://www.aslancimento.com.tr/tr/hakkimizda/aslan-çimento-hakkında> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Atasay Kuyumculuk. (2016). http://www.atasay.com/tr#/content_pages/?con_page=tarihce (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- ATO. (2005). Basın açıklamamız ve ATO raporları, şirketlerin ortalama ömrü 12 yıl. <<http://www.atonet.org.tr/Yeni/Index.Php?P=331&L=1>> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)

- Aydınlık Gazetesi. (2016).
<http://www.aydinlikgazete.com/aydinlik-pazar/melih-beyin-modadaki-eczane-muzesi-h79616.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Baklavacı Fadıl. (2016). <http://www.baklavacifadil.com/#> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Balıkesir Kargo Taşımacılık. (2016).
http://www.balikesirkargo.com/_y/page4.php (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Baltepe Pastanesi. (2016). <http://www.baltepe.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Baylan Pastanesi. (2016). <http://www.baylan-pastanesi.com/anasayfa.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Beyaz Fırın. (2016). <https://www.beyazfirin.com/beyaz-firin.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Beyoğlu Çikolatası. (2016).
<http://www.beyoglucikolatası.com.tr/tarihce/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Bilol Makine Mümessillikleri. (2016).
<http://www.bilol.com.tr/metal-isleme-makineleri/tr/hakkimizda> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Bloomberg. (2016).
<http://www.bloomberght.com/haberler/haber/1464241-caglayan-turkiyede-aile-sirketi-yasi-25i-gecmiyor> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- BPlas. (2016). <http://www.bplas.com.tr/corp.aspx?cID=2> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Broderi Narin. (2016).
<http://www.broderinarin.com/aboutus.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Capital. (2016). <http://www.capital.com.tr/capital-dergi/tarih-gibi-sirketler-haberdetay-2896> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Catoni. (2016). <http://www.catoni.com.tr/history.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Cici Çikolata. (2016).
<http://www.cici.com.tr/tarihce.aspx?pageID=98> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Çemberlitaş Hamamı. (2016).
<http://www.cemberlitashamami.com/index.php?dil=tr> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Deriş Patent ve Marka Acenteliği. (2016).
<http://www.deris.com.tr/tr/deris-tarihce.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Eczacıbaşı. (2016).
<http://www.eczacibasi.com.tr/tr/eczacibasi-toplulugu/topluluk-profil> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Edremit Cumhuriyet Lokantası. (2016).
<http://www.edremitcumhuriyetlokantasi.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Elginkan. (2016).
<http://www.elginkan.com.tr/tr/icerik/81/toplulugumuz-profil> (Son erişim tarihi: 21 Şubat 2016)
- Elit Çikolata. (2016).
<http://www.eliticikolata.com.tr/cikolatanin-ustasi/ustalik-hikayemiz/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Elvan Gıda. (2016).
<http://www.elvan.com.tr/tr/kurumsal/hakkimizda> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Emgen Optik. (2016).
<http://www.emgenoptik.com/Tarihce.asp> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Emirşeyh Köfte ve Baklava. (2016).
<http://www.emirseyh.com.tr/hakkimizda/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Enka. (2016). <http://www.enka.com.tr/hakkimizda/tarihce/> (Son erişim tarihi: 21 Şubat 2016)
- Evyap. (2016).
<http://www.evyap.com.tr/hakkimizda/tarihce/biz-kimiz/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Foto Ektem Color Fotoğrafçılık. (2016).
<http://www.ektem.com.tr/#skod=02> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Foto Münir. (2016). <http://www.fotosibel.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Gıda Mühendisleri Odası.
http://www.gidamo.org.tr/resimler/ekler/eabe3a1649ffa2_b_ek.pdf?dergi=6 (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Gözlüklü Ticaret. (2016). <http://gozluklucicaret.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Hacı Levent Tatlı. (2016).
<http://www.hacilevent.com.tr/index.php/iletisim> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Haleplioglu Baklava. (2016).
<http://www.haleplioglu.com/iletisim.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Hamidiye Kaynak Suyu. (2016).
<http://www.hamidiye.com.tr/index.php/kurumsal/tarihce> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Hotiç. (2016). <http://www.hotic.com.tr/t/Markamız> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://bikegeckinli.tumblr.com/post/20058373261/kebab-kokulu-topraklar> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://cokgezencocuk.blogspot.com.tr/2014/07/kaymak-pando.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://en.istanbuloptikfuari.com/faros-optik.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://hakanokay.com/isletme-hatira-defteri> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://oburcan.blogspot.com.tr/2011/03/rustunun-firini-trabzon.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)

- <http://onedio.com/haber/100-yildir-ayaktalar-turkiye-nin-bir-asri-deviren-27-koklu-markasi-564382> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://tofo.me/tag/asirliklezzet> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.anlatsanabiraz.co/2014/08/istanbul-postas-besiktas-cihangir-ve.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.aramatv.com/becerenkoftecisi> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.becerenkoftecisi.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.dogakolik.com/yeme-icme-rehberi/barbaros-yogurt-ve-sut-mamulleri/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.envanter.gov.tr/anit/index/detay/39472> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.envanter.gov.tr/anit/index/detay/5447> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.evliyazadezeytinyagi.com.tr/Hakkimizda,DP-6.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.firmasec.com/firma/fmbkz-pak-cigerci/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.hayricem.com/en-eski-firmalar/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.leblebitozu.com/mutlaka-denemeniz-gereken-15-istanbul-tatlicisi/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.lezzetduragi.net/kebapci-sakir-sac-kebabi-r145.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.mersinisrehberi.com/view.php?id=80&page=0&cat=23&subcat=158&subsubcat=69> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.oburcan.com/donerci-hakki-baba-antalya/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.paralimani.com/turkiye-nin-en-eski-20-sirketi-fotogaleri-30346/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.sofra.com.tr/multimedya/galeri/tarifgaleri/bayrama-ozel-en-iyi-tatlicilar-556722617581?totalCount=5&page=2> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.sondakika.com/haber/haber-cadedeki-cercilerin-hepsi-cerci-yusuf/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.ydsboots.com/tr-TR/sayfa/tarihcemiz> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- http://www.yelp.com.tr/biz_photos/me%C5%9Fhur-beyo%C4%9Flu-kellecisi-istanbul-2?select=4RZuyNWlytwyq9WQPW_CWg&reviewid=t3v-CjQaVCiGcrD6lB-sg (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.yeniduzen.com/Ekler/adres-kibris/160/siirt-seref-buryan-kebap-salonu/1463> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <http://www.yesilgiresun.com.tr/iletisim.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- http://yakupbarouh.com/theme/medya/makaleler/27.06.2005_Sabah.pdf (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://lezzettutkunlari.wordpress.com/2009/04/19/asmaalti-kebap-adana/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://line.do/tr/turkiyedeki-en-eski-sirketler/5y9/vertical> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://tr.foursquare.com/v/u%C4%9Ffrak-lokantas%C4%B1/4d761042f86fa1cd7a2e7ca8> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Anadolu_Anonim_T%C3%BCrk_Sigorta_%C5%9Eirketi (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/En_eski_%C5%9Firketler_listesi (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Kemal_Film (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- https://www.ekodialog.com/istatistik/ozel_stat/es_sirket.html (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://www.facebook.com/pages/S%C3%BCr%C3%BCm-%C5%9Eekercisi-Kurulus-1926/204599816370141> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=128274348175222&set=ecnf.100000497473973&type=3&theater> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://www.facebook.com/Yunuslarbodrum/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- <https://www.turkticaret.net/markatescil/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- https://www.zomato.com/photos/pv-res-5917006-u_MDY4NjQ0NDg1Mj (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Hürriyet Gazetesi. (16.12.2012) Türkiye'nin inci'leri
- Hürriyet Gazetesi. (2010). <http://www.hurriyet.com.tr/birada-efsane-geri-dondu-13817904> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Hürriyet Gazetesi. İK, (1.04.2012) Uzun ömürlü aile şirketlerinin sırrı. Sayı 860.
- Hürriyet Gazetesi. İK. (10.01.2010) Küçük hanedanlar. Sayı 744.
- Hürriyet Gazetesi. Turuncu. (8.10.2011) Asırlara meydan okuyorlar
- Hüsrev Lokantaları. (2016). <http://www.husrev.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- İkbal Lokantacılık. (2016). <http://ikballokantacilik.com/kurumsal/tarihce/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- İmam Çağdaş. (2016). <http://www.imamcagdas.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)

- İnkilap Kitabevi. (2016). <http://www.inkilap.com/kurumsal-pg6.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- İstanbul Ticaret Odası. (2009). *İstanbul'un esnaf lokantaları*. <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0019784.pdf> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kafkas. (2016). <http://kafkas.com/kurumsal/hikayemiz> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kamil Koç Otobüsleri. (2016). <http://www.kamilkoc.com.tr/hakkimizda> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kaptanoğlu Grup. (2016). <http://www.kaptanoglu.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Karaköy Güllüoğlu. (2016). <http://www.karakoygulluoglu.com/tr/corporate/history> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Karışma Sen Restoran. (2016). <http://www.karismasen.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kavaklıdere Şarapları. (2016). <http://www.kavaklidere.com/tr> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kebapçı Kadir. (2016). <http://www.kebapcikadir.com.tr/KebapciKadirHakkinda.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kent Gıda. (2016). <http://tr.mondelezinternational.com/kent/kent-history> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kıgılı. (2016). <https://www.kigili.com/Icerik/GetContent/2122> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Koç Holding. (2016). <http://www.koc.com.tr/tr-tr/hakkinda/tarihce/kurulus-ve-gelisim-sureci> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Koço Restoran. (2016). http://kocorestaurant.net/www/default.asp?page=content&content_id=70 (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Konakoğlu Lokantası. (2016). <http://www.konakoglu.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kositaş Sigorta. (2016). <http://www.kositassigorta.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Kurufasulyeci Erzincanlı Ali Baba. (2016). <http://www.kurufasulyeci.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Librairie De Pera. (2016). <http://www.librairiedepera.com/Tarihce.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Madame Tadia Otel. (2016). <http://www.madametadia.com/index.php> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Malatya Pazarı Kuruyemişçilik. (2016). <http://www.malatyapazari.com.tr/kurumsal.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Mazlumlar Muhallebicisi. (2016). <http://mazlumlarmuhallebicisi.com/hakkimizda.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Meşhur Filibe Köftecisi. (2016). <http://www.meshurfilibekoftecisi.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Meyer Saat. (2016). <http://www.meyersaat.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Mustafa Nevzat İlaç. (2016). http://www.mn.com.tr/tr/about_us/milestones.aspx (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Münir Şahin İlaç Sanayi. (2016). <http://www.munirshahin.com.tr/tr/tarihce.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Mürefte Fırını. (2016). <http://www.mureftefirini.com/index.asp?PageID=10> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Namlı Gurme. (2016). <http://www.namligida.com.tr/namligurme/index.php> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Nurus Mobilya. (2016). <http://www.nurus.com.tr/tr/dna> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Osmanlı Çarıkcısı. (2016). http://www.osmanlicarikcisi.com/site/index.php?route=information/information&information_id=4 (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Özsümer Gıda. (2016). http://www.ozsumergida.com.tr/kurumsal_hakkimizda-1-1-sayfa_id-101-id-16445-g_id-19125-f-042dc2d9f6c62a77b3d6a32a8c3cf041 (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Özsüt. (2016). <http://www.ozsut.com.tr/kurumsal.php> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Pera Palas Otel. (2016). <https://www.jumeirah.com/tr/hotels-resorts/istanbul/pera-palace-hotel-jumeirah/?gclid=CI6W5OqL98oCFdIV0wodxNAPug> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Radikal. (2016). <http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=haberyazdir&articleid=1036043> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Remzi Kitabevi. (2016). <http://www.remzi.com.tr/tarihce/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Resul Dayının Fırını. (2016). <http://www.resuldayi.com/index.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Sabah Gazetesi. (2016). <http://www.sabah.com.tr/fotohaber/ekonomi/istanbulun-eski-sanayi-kuruluslari?tc=19&page=9> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Sabah Gazetesi. (2016). [http://www.sabah.com.tr/fotohaber/ekonomi/turkiyenin_asirlik_aile_sirketleri](http://www.sabah.com.tr/fotohaber/ekonomi/turkiyenin-asirlik_aile_sirketleri) (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Sabah Gazetesi. (2016). http://www.sabah.com.tr/fotohaber/yasam/fatihin_lezet_duraklari?tc=24&page=13 (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)

- Sabancı Holding. (2016). <https://www.sabanci.com.tr/sabanci-toplulugu/tarihce/1906-1966/i-11> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Saray Muhallebicisi. (2016). <http://www.saraymuhallebicisi.com/hakkimizda.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Silkar Holding. (2016). <http://www.silkar.com/Kurumsal/Tarihce> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Sokol Tarımsal. (2016). <http://www.sokoltarimsal.com.tr/kurumsal.asp> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Şişecam. (2016). <http://www.sisecam.com.tr/tr/kurumsal/tarihce/kronoloji/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tahincioğlu Holding (2016). <http://www.tahincioglu.com/kurumsal/kurumsal-katalog/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tarihi Ali Baba Balık Lokantası. (2016). <http://www.tarihialibaba.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tarihi Cumhuriyet Meyhanesi. (2016). <http://www.tarihicumhuriyetmeyhanesi.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tarihi Karaköy Midyecisi. (2016). <http://www.karakoymidyecisi.com/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tarihi Oktay Kurabiye Fırını. (2016). <http://www.oktaykurabiyeFirini.com/tarihcedile.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tarihi Sarıyer Muhallebicisi. (2016). http://www.tarihisariyer Muhallebicisi.com.tr/#!/misyon_vizyon (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tarihi Sultanahmet Köftçisi. (2011). http://tarihisultanahmetkoftecisi.blogspot.com.tr/2011_05_01_archive.html (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tariş Pamuk. (2016). <http://www.tarispamuk.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tat Konserve Sanayi. (2016). <http://www.tatgida.com/tr/biz-taniyin/tarihce/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tatko. (2016). <http://www.tatko.com/tarihi.html> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Tekfen. (2016). <http://www.tekfen.com.tr/tarihce.asp> (Son erişim tarihi: 21 Şubat 2016)
- Tipi Peynirleri. (2016). <http://www.tipi.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Türk Ekonomi Bankası. (2016). <http://www.teb.com.tr/teb-hakkinda/tarihce/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Türkiye İş Bankası. (2016). <http://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/biz-taniyin/tarihimiz/o-gunlerden-bugunlere/Sayfalar/o-gunlerden-bugunlere.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Uludağ İçecek (2016). <http://www.uludagicecek.com.tr/hakkimizda/tarihcemiz.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Ulus Şekerleme. (2016). <http://www.uluspastanesi.com/hakkimizda.php> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Ülker (2016). <http://www.ulker.com.tr/tr/ulkerletanisin/tarihcemiz> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Varlık Yayınları (2016). <http://www.varlik.com.tr/tarihce.aspx> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Vakko. (2016). <http://www.vakko.com/tarihce> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Viktor Levi Moda. (2016). <http://www.viktorlevimoda.com/#!> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Yaşar Dondurma ve Gıda Maddeleri. (2016). <http://www.yasardondurma.com/tarih.php> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016)
- Yaşar Holding. (2016). <http://www.yasar.com.tr/Kurumsal.aspx?CatID=3> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Yersa Sentetik. (2016). <http://www.yersa.com.tr/tr/yircali-grup/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Yılmaz Ulusoy Holding. (2016). <http://www.yilmazulusoyholding.com/tr/kurumsal/tarihce/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- YKM. (2016). http://kurumsal.ykm.com.tr/?page_id=359 (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Zaman Gazetesi. (12.01.2011). Türkiye’de yüz yıllık 20 şirket var.
- Zeynel Muhallebicisi. (2016). <http://www.zeynel.com.tr/> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Zeytinyağcı. (2016). <http://www.zeytinyagci.com/mailesi.asp> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).
- Zildjian. (2016). <https://zildjian.com/information/about-zildjian> (Son erişim tarihi: 14 Şubat 2016).